Maria Häggman

27.2.2024

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Kirjallinen asiantuntijalausunto TyV 29.2.2024 klo 12.15

STTK:n lausunto Suomen avaintavoitteista EU:n strategiseen agendaan ja tulevan komission ohjelmaan vaikuttamiseksi, E 58/2023 vp

STTK pitää erittäin myönteisenä, että valtioneuvosto tunnistaa EU:n merkityksen Suomelle poliittisena ja taloudellisena viitekehyksenä sekä arvoyhteisönä. Pidämme tärkeänä, että Suomen toimijuus ja vaikuttamistyö EU:ssa vahvistuu. Suomen avaintavoitteet ovat pääosin perusteltuja, mutta pidämme välttämättömänä niiden täydentämistä työelämäasioiden ja sosiaalisten oikeuksien osalta.

Demokratia ja perusoikeudet

STTK yhtyy valtioneuvoston näkemykseen, että demokratia, oikeusvaltioperiaate sekä perus- ja ihmisoikeudet ovat unionin toiminnan perusta. Suomen on sitouduttava niiden pitkäjänteiseen kehitystyöhön ja tuettava myös niiden kytkemistä EU:n budjettiin ja rahoitukseen.

STTK pitää tärkeänä valtioneuvoston sitoutumista sukupuolten tasa-arvon pitkäjänteisen edistämisen periaatteeseen Euroopan unionissa sekä tavoitteeseen EU:n liittymisestä Euroopan ihmisoikeus-sopimukseen. STTK katsoo, että tasa-arvotavoitteiden konkreettinen edistyminen edellyttäisi myös valtioneuvoston sitoutumista tasa-arvon edistämiseen Euroopan Sosiaalisten oikeuksien pilarin sekä työmarkkinoita ja yrityselämää koskevan yhteisen eurooppalaisen vähimmäissääntelyn kautta.

EU:n strategisen kilpailukyvyn parantaminen vaatii reilut sisämarkkinat

STTK jakaa asiakirjassa esitetyn tilannekuvan kilpailukykypolitiikan ja sisämarkkinoiden nykytilan osalta. Yhdymme valtioneuvoston näkemykseen siitä, että strategisia riippuvuuksia on arvioitava uudelleen. Kovenevassa kilpailussa on löydettävä ratkaisuja investointien, osaavan työvoiman ja raaka-aineiden turvaamiseksi sekä teknologisen johtajuuden varmistamiseksi.

Maria Häggman

27.2.2024

STTK haluaa korostaa, että sisämarkkinoiden toimivuutta on vahvistettava myös tukemalla oikeudenmukaista kilpailua. Reiluja sisämarkkinoita tulisi edistää kehittämällä EU-kansalaisten sosiaalisia oikeuksia sekä yhteistä työelämän ja tasa-arvon vähimmäislainsäädäntöä. Siten voidaan varmistaa kansalaisten tuki sisämarkkinoille sekä ehkäistä työelämän laadun heikentämisen ja työntekijöiden oikeuksien polkemisen kautta syntyviä kilpailuvääristymiä.

Työelämän kehittämistä tulee edistää jatkamalla sosiaalisten oikeuksien pilarin toimeenpanoa sekä vahvistamalla työmarkkina-osapuolten vuoropuhelua EU-tasolla. Yhteisiä sääntöjä tarvitaan esimerkiksi alustatalouteen, jossa työskentelevien henkilöiden oikeussuojaa, työoloja tai työehtoja ei ole vahvistettu EU:ssa. Sääntelyn kehitystarpeita liittyy myös tekoälyn ja algoritmien vaikutukseen työelämään, työn psykososiaalisen kuormituksen hallintaan sekä osaamisen päivittämisen mahdollisuuksiin.

STTK ei jaa valtioneuvoston näkemystä siitä, että sääntelyä tulisi yksiselitteisesti vähentää. Sääntelyllä varmistetaan Euroopan unionin ja sisämarkkinoiden yhteisiä pelisääntöjä. Suomen kaltaisen pienen jäsenmaan etu on oikeusvarma, yhdenmukainen ja reilu kilpailuympäristö. Asetettaessa tavoite sääntelyn purkamisesta tai vähentämisestä tulisi myös huomioida ja arvioida purkamisen ja vähentämisen vaikutukset sisämarkkinoihin sekä niillä toimiviin yrityksiin, kansalaisiin ja työntekijöihin.

STTK pitää valtioneuvoston tavoin sääntöperustaista ja vastuullista kansainvälistä kauppaa välttämättömänä Suomen taloudelle ja työllisyydelle. Uusien EU:n kauppasopimusneuvottelujen käynnistäminen ja käynnissä olevien neuvotteluprosessien loppuunsaattaminen on tärkeää uusien markkinoiden avaamiseksi. Osana neuvotteluprosessia on myös tärkeä varmistaa sopimuskumppanien sitoutuminen työntekijöiden perusoikeuksien kunnioittamiseen sekä kestävän kehityksen periaatteiden noudattamiseen.

Talous ja rahoitus

STTK uskoo valtioneuvoston tavoin, että EU:ssa on luotava yhteisiä uuden kasvun edellytyksiä, jotka eivät perustu valtiontukipolitiikkaan. Tämä edellyttää yhteisten pelisääntöjen kehittämistä niin, ettei EU:n kilpailukyky suhteessa kilpailijamaihin vaarannu. Euroopan komissio on esittänyt yhteisen teollisuuspoliittisen rahaston perustamista keinona vahvistaa EU:n strategista autonomiaa.

Maria Häggman 27.2.2024

STTK pitää tätä Suomen kaltaiselle pienelle maalle parempana vaihtoehtona kuin EU:n jäsenmaiden välistä sisäistä kilpailua kansallisilla tuilla. Koska nettomaksuosuuden kasvua sekä yhteisvastuullista velkaa halutaan välttää, tulisi Suomen tässä tapauksessa harkita uudelleen esimerkiksi suhtautumistaan EU-verotukseen. Rajatun verotusoikeuden myöntäminen unionille loisi vakautta ja ennustettavuutta EU:n kehittämiseen.

STTK näkee myös, että mikäli talouden yhteisvastuuta halutaan vähentää, sen tilalle tarvitaan enemmän liikkumatilaa jäsenmaille. Liiallisen talouskuriajattelun paluu EU:n politiikkaan voi vaarantaa talouskasvun sekä riittävät investoinnit esimerkiksi puolustukseen ja vihreään siirtymään.

Puhdas ja digitaalinen siirtymä

Valtioneuvoston linjaamat puhtaan energian ja digitaalisen siirtymän tavoitteet ovat STTK:n mielestä kannatettavia. Teknologianeutraalisuus ja markkinaehtoisuus ovat tärkeitä lähtökohtia siirtymän toteuttamisessa. Siirtymän hallitun toteutuksen myötä Eurooppaan voidaan luoda kasvua ja työtä. Onnistuminen edellyttää kuitenkin, että muutos, hiilineutraalisuustavoitteet ja irtautuminen fossiilisista raaka-aineista toteutetaan taloudellisesti, sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaiseksi koetulla tavalla, kestävän kehityksen periaatteet ja työllisyys huomioiden. Oikeudenmukaisuus edistää luottamusta muutokseen yhteiskunnan eri tahoilla ja väestöryhmissä sekä ehkäisee vastakkainasettelua. Siirtymässä on myös tärkeä turvata energian saanti ja vakaa hintakehitys, jotta hinta ei rasita kohtuuttomasti palkansaajien ostovoimaa tai yritysten kilpailukykyä.

STTK pitää tärkeänä, ettei siirtymän rasitus kohdistu kohtuuttomana joihinkin teollisuuden aloihin ja siten aja toimintoja matalamman regulaation maihin. Tämä kehitys toimisi vastoin globaaleja tavoitteita ilmastonmuutoksen hillinnästä.

Euroopan komissio on laatinut jäsenmaille suosituksia työntekijöiden osaamisen päivittämisen edellytysten vahvistamisesta kansallisin toimin. Suosituksilla pyritään vastaamaan myös koko EU:ta koskevaan pulaan osaavista työntekijöistä. Siirtymän onnistumisen kannalta on välttämätöntä, että työntekijöille turvataan aidot mahdollisuudet osaamisen päivittämiseen, uudelleen kouluttautumiseen ja alan vaihtamiseen.

Maria Häggman 27.2.2024

Koulutus on tehokas keino vahvistaa myös kansalaisten osallisuuden kokemusta ja yhteiskuntarauhaa sekä torjua ääri-ilmiöitä.
Huomio tulisi kiinnittää erityisesti koulutuksessa aliedustettujen ryhmien, kuten vähän koulutettujen, nuorten ja maahanmuuttajien pääsyyn koulutukseen ja työmarkkinoille.

Laajentuminen

STTK tukee valtioneuvoston yleiskuvaa EU:n laajentumispolitiikan osalta ja korostaa, että ihmisoikeuksien sekä länsimaisen demokraattisen arvopohjan tulee olla jatkossakin unionin laajentumisen lähtökohta. On myös tärkeää, että jäseneksi liittyviltä mailta edellytetään kansainvälisten sekä EU:n työelämänormien noudattamista ja että niiden seuranta toimii jäseneksi liittymisen kriteerinä. Ammattiyhdistysliikkeellä on keskeinen rooli perusoikeuksien edistäjänä niin kehittyvissä maissa kuin EU:ssakin. Työmarkkinajärjestöjen osaamista tulisikin hyödyntää laajentumis-prosessissa.

Lisätietoja

Maria Häggman, kansainvälisten asioiden päällikkö
maria.haggman@sttk.fi
040 148 9091